

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1962

Vyhlásené: 27.12.1962 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1969 do: 30.06.1969

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

121

ZÁKON

z 19. decembra 1962

o hospodárskej arbitráži

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Pre plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a maximálne uspokojovanie jeho potrieb má rozhodujúci význam uvedomelá súdružská spolupráca socialistických organizácií, uskutočňovaná na základe stáleho rozširovania účasti pracujúcich na riadení hospodárstva.

Na upevňovanie tejto spolupráce a na dôsledné uplatňovanie celospoločenských záujmov na úseku dodávateľsko-odberateľských vzťahov prispieva i hospodárska arbitráž.

Prvá časť

Úvodné ustanovenia

§ 1

Hospodárska arbitráž plní pri organizácii, úprave a kontrole dodávateľsko-odberateľských a majetkových vzťahov (ďalej len „hospodárskych vzťahov“) medzi socialistickými organizáciami tieto hlavné úlohy

- a) prejednáva a rozhoduje hospodárske spory medzi socialistickými organizáciami (§ 2),
- b) výchovnou činnosťou pomáha v rámci svojej pôsobnosti organizovať a rozvíjať vzťahy spolupráce a vzájomnej pomoci medzi socialistickými organizáciami a aktívne pôsobí na tieto organizácie tak, aby sa zlepšovala ich činnosť, zvyšovala zodpovednosť za riadne a včasné uzavieranie a plnenie hospodárskych zmlúv v súlade s plánovanými úlohami a aby bol upevňovaný chozrasčot,
- c) upozorňuje príslušné orgány na závady v činnosti socialistických organizácií, prípadne navrhuje opatrenia na odstránenie týchto závad,
- d) zhromažďuje a zovšeobecňuje poznatky zo svojej činnosti a sústavne skúma príčiny závad.

§ 2

(1) Hospodárske spory medzi socialistickými organizáciami, ktoré hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje, sú najmä

- a) spory o uzavretie, zmenu alebo zrušenie hospodárskych zmlúv podľa predpisov o hospodárskych zmluvách alebo o obdobných opatreniach, ktorými sa zabezpečuje plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva (predzmluvné spory),
- b) majetkové spory,
- c) spory o základné podmienky dodávky a

(2) Hospodárska arbitráž nerozhoduje

- a) spory z prepravných zmlúv, ktoré sú v súvislosti s dovozom alebo vývozom tovaru alebo ktoré sa týkajú tranzitnej dopravy,
- b) spory o náhradu škody zo zmlúv o vykonávaní kontroly tovaru medzi podnikmi zahraničného obchodu a
- c) spory medzi odborovým orgánom a organizáciou o náhradu škody, vzniknutej nesprávnym postupom pri vykonávaní nemocenského poistenia.

Tieto spory rozhodujú súdy.

(3) Hospodárska arbitráž nerozhoduje ďalej spory, na rozhodovanie ktorých je podľa osobitných predpisov príslušný iný orgán.

§ 2a

(1) Hospodárska arbitráž prerokúva a rozhoduje aj hospodárske spory o náhradu škody medzi organizáciami a orgánom hospodárskeho riadenia v prípadoch, v ktorých podľa osobitných predpisov tento orgán za škodu zodpovedá.*)

(2) Vláda môže ustanoviť, v ktorých ďalších prípadoch hospodárska arbitráž prerokúva a rozhoduje spory medzi orgánmi hospodárskeho riadenia a organizáciami, ktoré vznikajú pri riadení.

§ 3

Ak hospodárska arbitráž vysloví, že spor nepatrí do jej právomoci, je tým súd, prípadne iný orgán viazaný, a to aj keď ide o spor, ktorý bol hospodárskej arbitráži postúpený.

§ 4

Pri svojej činnosti sa hospodárska arbitráž spravuje právnymi predpismi a zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky. Presadzuje celoštátne hospodárske záujmy proti úzkym miestnym, podnikovým, prípadne rezortným záujmom. Dbá o upevňovanie štátnej, predovšetkým plánovacej, zmluvnej a finančnej disciplíny, najmä o zabezpečovanie a plnenie úloh určených štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva. Ak hospodárska arbitráž pri prejednávaní hospodárskych sporov zistí, že opatrenia vykonávané socialistickými organizáciami alebo orgánmi, týkajúce sa hospodárskych vzťahov medzi socialistickými organizáciami, sú v rozpore s právnymi predpismi alebo zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, najmä s uzneseniami strany a vlády alebo s úlohami štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva, je povinná na takýto rozpor ihneď tieto orgány alebo organizácie, prípadne ich nadriadené orgány upozorniť a požadovať nápravu (§ 45).

Druhá časť

Organizácia hospodárskej arbitráže

Prvý oddiel

Organizácia arbitrážnych orgánov

§ 5

Orgánmi hospodárskej arbitráže sú štátna, rezortná a družstevná arbitráž.

Štátna arbitráž

§ 6

(1) Orgánmi štátnej arbitráže sú

- a) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky v Prahe; jej súčasťou je vojenská zložka v Prahe a oblastné oddelenie v Bratislave, vedúci ktorých sú súčasne námestníkmi hlavného arbitra Československej socialistickej republiky;
- b) krajské štátne arbitráže v sídlach krajov; pôsobnosť krajskej štátnej arbitráže pre územie hlavného mesta Prahy vykonáva štátna arbitráž pre hlavné mesto Prahu; pôsobnosť krajskej štátnej arbitráže pre územie hlavného mesta Slovenska Bratislavy vykonáva štátna arbitráž pre mesto Bratislavu. Krajská štátna arbitráž v Brne vykonáva pôsobnosť aj pre územie mesta Brna.

(2) Vláda môže krajskú štátnu arbitráž zrušiť a určiť, ktorá štátna arbitráž bude vykonávať jej pôsobnosť; môže tiež zriadiť na čas potreby osobitné štátne arbitráže a určiť ich pôsobnosť.

§ 7

(1) Štátna arbitráž sa skladá z vedúceho, z potrebného počtu konzultantov, štátnych arbitrov a ostatných pracovníkov. Ich pracovné a platové pomery sa spravujú predpismi o pomeroch zamestnancov štátneho aparátu.

(2) Na čele Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky je hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

(3) Osobným úradom vojakov a ostatných pracovníkov činných pri vojenskej zložke Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky je Ministerstvo národnej obrany.

§ 8

Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky

(1) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky je ústredným orgánom štátnej správy, ktorý najmä

- a) pripravuje a predkladá vláde, prípadne Slovenskej národnej rade, rozbery s návrhmi na opatrenia,
- b) schvaľuje základné podmienky dodávky,
- c) dbá o riadne a včasné zmluvné zabezpečovanie zvlášť dôležitých úloh, určených vládou menovite ústredným a iným orgánom, národným výborom a ostatným socialistickým organizáciám a pomáha svojou činnosťou ich plneniu,
- d) vydáva všeobecné smernice a inštrukcie pre činnosť všetkých arbitrážnych orgánov, zvoláva pravidelné porady a vykonáva prieskum a kontrolu ich práce,
- e) na oboznámenie s opatreniami zásadného rázu zvoláva aktív hospodárskych pracovníkov, vykonáva konzultácie, inštruktáže a školenie a všestranne sa stará o ďalší rozvoj, správne zameranie a zvyšovanie účinnosti systému hospodárskych zmlúv a chozrasčotu.

(2) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky spolupracuje pri plnení svojich úloh s ministerstvami, ústrednými orgánmi a národnými výbormi a využíva praktické skúsenosti a poznatky, ktoré tieto orgány získali pri riadení zverených úsekov národného hospodárstva.

§ 9

(1) Hlavného arbitra Československej socialistickej republiky vymenúva a odvoláva vláda. Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky zodpovedá vláde za riadnu činnosť štátnej arbitráže a podáva jej zprávy o činnosti celej hospodárskej arbitráže. Vymenúva a odvoláva svojich námestníkov, ako aj konzultantov, štátnych arbitrov a ostatných pracovníkov Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky; ak ide o pracovníkov vojenskej zložky, robí tak v dohode s ministrom národnej obrany.

(2) Námestníka hlavného arbitra Československej socialistickej republiky, ktorý vedie Oblastné oddelenie Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky v Bratislave, vymenúva a odvoláva hlavný arbiter Československej socialistickej republiky po dohode s Predsedníctvom Slovenskej národnej rady.

§ 10

Na riešenie dôležitých otázok organizácie, úpravy a kontroly hospodárskych vzťahov medzi socialistickými organizáciami sa zriaďuje pri Štátnej arbitráži Československej socialistickej republiky Ekonomický poradný sbor. Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky v dohode s príslušnými ministrami, prípadne s vedúcimi príslušných orgánov, vymenúva za jej členov z arbitrážnych pracovníkov, pracovníkov hospodárskych ministerstiev, prípadne ústredných hospodárskych orgánov a významných predstaviteľov hospodárskeho života, vedy a techniky.

§ 11

Krajské štátne arbitráže

(1) Krajské štátne arbitráže sú priamo podriadené Štátnej arbitráži Československej socialistickej republiky. Vedúcich krajských štátnych arbitráží a ich ostatných pracovníkov vymenúva a odvoláva hlavný arbiter Československej socialistickej republiky. Vedúci riadia prácu týchto štátnych arbitráží a zodpovedajú hlavnému arbitrovi Československej socialistickej republiky za ich činnosť. Osobným úradom pracovníkov krajských štátnych arbitráží je Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky, ktorá zabezpečuje aj ich osobné a vecné potreby.

(2) Krajské štátne arbitráže úzko spolupracujú s krajskými národnými výbormi a dbajú pri svojej činnosti na to, aby podniky podriadené národným výborom plánované úlohy riadne a včas zmluvne zabezpečovali. Vedúci krajských štátnych arbitráží podávajú rade, prípadne príslušným komisiám krajského národného výboru zprávy o skúsenostiach a poznatkoch z činnosti krajskej štátnej arbitráže a návrhy v hospodárskych veciach; zúčastňujú sa tiež s poradným hlasom na plenárnom zasadaní, schôdzach rady, prípadne i na komisiách krajského národného výboru, ak sú prerokúvané závažné otázky hospodárskych vzťahov medzi socialistickými organizáciami.

§ 12

Rezortná a družstevná arbitráž

(1) Ministri môžu v dohode s hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky zriadiť pri hospodárskych ministerstvách, prípadne ústredných orgánoch rezortnú arbitráž pre prejednávanie a rozhodovanie predzmluvných sporov a sporov majetkových medzi socialistickými organizáciami, riadenými týmito ministerstvami, prípadne ústrednými orgánmi. Rezortná arbitráž sa skladá z vedúceho, rezortných arbitrov a ďalších potrebných pracovníkov.

(2) Ústredné sväzy družstiev môžu v dohode s hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky zriadiť pri týchto sväzoch družstevnú arbitráž pre prejednávanie a rozhodovanie predzmluvných sporov a majetkových sporov medzi podriadenými družstvami, družstevnými

svázmi a podnikmi družstevných svázov. Družstevná arbitráž sa skladá z vedúceho, z potrebného počtu arbitrov a ostatných pracovníkov.

(3) Orgán, pri ktorom je rezortná alebo družstevná arbitráž zriadená, zabezpečuje jej osobné a vecné potreby.

Druhý oddiel

Príslušnosť

§ 13

Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky

Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky prerokúva a rozhoduje

- a) predzmluvné a majetkové spory, v ktorých aspoň jednou zo strán je ústredný (oblastný) orgán alebo aspoň jedna zo strán je podriadená Ministerstvu národnej obrany alebo Ministerstvu vnútra,
- b) predzmluvné a majetkové spory, ktorých predmetom sú dodávky vojenskej techniky alebo pre vojenskú techniku alebo dodávky v odbore štátnych rezerv,
- c) spory o základné podmienky dodávky,
- d) spory uvedené v § 2a
 - v ktorých jednou zo strán je ústredný (oblastný) orgán, národný výbor alebo družstevná organizácia,
 - medzi orgánmi a organizáciami riadenými ministerstvom (ústredným orgánom), pri ktorom rezortná arbitráž nie je zriadená.

§ 14

Krajská štátna arbitráž

(1) Krajská štátna arbitráž prejednáva a rozhoduje hospodárske spory, pre ktoré nie je príslušná Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky alebo rezortná, prípadne družstevná arbitráž.

(2) Miestna príslušnosť krajskej štátnej arbitráže sa spravuje sídlom organizácie, proti ktorej smeruje arbitrážna žiadosť alebo proti ktorej sa začína konanie z vlastného podnetu, a ak je takých organizácií viac, sídlom ktorejkoľvek z nich. Pre prerokúvanie a rozhodovanie sporov, v ktorých aspoň jednou zo strán je organizácia poverená vykonávaním zahraničného obchodu, je však príslušná Štátna arbitráž pre hlavné mesto Prahu.

§ 15

Rezortná arbitráž

(1) Rezortná arbitráž prerokúva a rozhoduje predzmluvné a majetkové spory medzi socialistickými organizáciami riadenými ministerstvom (ústredným orgánom), pri ktorom je zriadená; rezortná arbitráž rozhoduje aj spory uvedené v § 2a medzi orgánmi a organizáciami, ktoré sú riadené ministerstvom (ústredným orgánom), pri ktorom je zriadená. Rezortná arbitráž však neprerokúva a nerozhoduje spory, ktorých predmetom sú dodávky vojenskej techniky uvedené ako záväzné úlohy v osobitnej časti štátneho plánu a dodávky pre takú techniku; tieto spory prerokúva a rozhoduje Štátna arbitráž ČSSR.

(2) Rezortná arbitráž môže z dôvodov vhodnosti, so súhlasom štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky, postúpiť spor na prejednanie a rozhodnutie štátnej arbitráži.

§ 16**Družstevná arbitráž**

Družstevná arbitráž prejednáva a rozhoduje predzmluvné spory a majetkové spory medzi družstvami, družstevnými sväzmi a podnikmi družstevných sväzov, podriadenými ústrednému sväzu družstiev, pri ktorom je zriadená. Ustanovenie § 15 ods. 2 platí obdobne.

§ 17

(1) Štátna arbitráž, pri ktorej sa v súlade s ustanoveniami o príslušnosti začalo konanie, zostáva príslušná, i keď sa v priebehu konania predpoklady pre jej príslušnosť zmenili.

(2) Ak sa v priebehu konania predpoklady pre príslušnosť rezortnej alebo družstevnej arbitráže menia, musí sa spor postúpiť orgánu, ktorý sa stal pre prejednanie a rozhodnutie príslušný.

§ 19

Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky

- a) určuje, ktorá štátna arbitráž rozhodne hospodársky spor, ak sú pochybnosti o príslušnosti;
- b) môže pre určité druhy sporov alebo pre spory niektorých socialistických organizácií alebo pre jednotlivý spor určiť príslušnosť inak, než je ustanovené v § 13 a 14.

Tretia časť**Arbitrážne konanie****§ 20****Začatie konania**

Hospodárska arbitráž začína arbitrážne konanie na žiadosť organizácie, z vlastného podnetu alebo z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky.

§ 21**Arbitrážna žiadosť**

(1) Arbitrážna žiadosť musí obsahovať označenie skutočností a dôkazov, o ktoré sa opiera, ako aj návrh, ako sa má rozhodnúť.

(2) K arbitrážnej žiadosti musí organizácia pripojiť písomný doklad o tom, že sa pokúsila o pokonávku, doklad o zaplatení arbitrážneho poplatku, pokiaľ je určené jeho platenie vopred (§ 44), a doklady, ktorými odôvodňuje svoje návrhy. Rovnopis arbitrážnej žiadosti musí súčasne zaslať organizácii, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje.

§ 22**Odstraňovanie väd arbitrážnej žiadosti**

(1) Ak nestačí arbitrážna žiadosť na prejednanie alebo ak nie sú k nej pripojené potrebné doklady, hospodárska arbitráž vyzve organizáciu, ktorá žiadosť podala, aby odstránila vytknuté vady v lehote, ktorú jej súčasne určí a upozorní ju, že žiadosť odmietne, ak organizácia nevyhovie výzve v určenej lehote.

(2) Ak organizácia odstráni vytknuté vady v určenej lehote, platí, že žiadosť bola od začiatku bez väd; ak tak neurobí, hospodárska arbitráž žiadosť odmietne.

§ 23**Vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti**

Organizácia, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, je povinná v predzmluvných sporoch najneskoršie do 5 dní a v ostatných hospodárskych sporoch do 10 dní po tom, čo dostala rovnopis arbitrážnej žiadosti, zaslať hospodárskej arbitráži vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti a súčasne rovnopis organizácii, ktorá podala arbitrážnu žiadosť, prípadne ostatným organizáciám, ktoré sa podieľajú na vyriešení sporu. Vo vyjadrení musí byť uvedené najmä stanovisko k arbitrážnej žiadosti, označenie skutočností, ako aj dôkazov, na ktoré sa organizácia odvoláva, potrebné doklady a návrh, ako sa má spor rozhodnúť.

Dokazovanie**§ 24**

(1) Hospodárska arbitráž je povinná dbať na to, aby skutočnosti, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie, boli zistené presne a úplne. Z tohto hľadiska tiež určuje, ako sa má zistiť skutkový stav a ktoré dôkazy sa majú vykonať. Dokazovanie sa vykonáva predovšetkým listinami, znaleckým posudkom, písomným vyhlásením, prípadne aj vyšetrovaním na mieste.

(2) Organizácie, medzi ktorými je hospodársky spor, sú povinné spolupôsobiť na presné a úplné zistenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie.

§ 25

(1) Každý je povinný na požiadanie hospodárskej arbitráže oznámiť údaje, podať vysvetlenie, zprávy alebo návrhy, ako aj predložiť listiny, ktoré hospodárska arbitráž potrebuje pri výkone svojej činnosti, ustanoviť sa a vypovedať pred ňou pravdivo a úplne o všetkých okolnostiach, na ktoré sa ho budú pýtať.

(2) Ak sa vykonáva dôkaz ohliadkou miesta alebo veci, je každý povinný umožniť ohliadku, prípadne predložiť vec.

(3) Ak treba na posúdenie hospodárskeho sporu osobitné odborné znalosti, vyžiada si hospodárska arbitráž znalecký posudok.*)

(4) Hospodárska arbitráž hodnotí jednotlivé dôkazné prostriedky so zreteľom na všetky okolnosti prípadu.

§ 26**Osobitné oprávnenie hospodárskej arbitráže**

(1) Hospodárska arbitráž nie je viazaná návrhmi organizácií, medzi ktorými je hospodársky spor.

(2) Hospodárska arbitráž môže založiť, zmeniť alebo zrušiť právny pomer medzi organizáciami, medzi ktorými je hospodársky spor.

§ 27

Ak sa splní podmienka ustanovená osobitnými predpismi pre odvod peňažnej sumy do štátneho rozpočtu, určí hospodárska arbitráž v rozhodnutí bez toho, že rozšíri konanie na príslušný finančný orgán, ktorá organizácia a akú sumu je povinná odvieť do štátneho rozpočtu. V rozhodnutí uvedie aj orgán, do rozpočtu ktorého sa má suma odvieť. Rovnopis rozhodnutia zašle

aj tomuto orgánu. Takéto rozhodnutie je podkladom pre odpísanie z účtu povinnej organizácie u peňažného ústavu (§ 40).

§ 28

Zastavenie arbitrážneho konania

Ak odpadne dôvod arbitrážneho konania skôr, než došlo k rozhodnutiu sporu, hospodárska arbitráž konanie zastaví a ak treba, rozhodne o arbitrážnom poplatku.

§ 29

Poriadkové pokuty

(1) Organizácii, ktorá porušila štátnu, najmä plánovaciú alebo zmluvnú disciplínu, vedome uviedla nepravdivé údaje, zavdala svojvoľne podnet pre konanie, nepodala v určenej lehote vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti alebo konanie svojvoľne preťahuje, hospodárska arbitráž môže uložiť poriadkovú pokutu do 10 000 Kčs.

(2) Tomu, kto nesplní niektorú povinnosť uloženú ustanovením § 25 ods. 1 a 2 alebo kto ruší arbitrážne pojednávanie, môže hospodárska arbitráž po predchádzajúcom upozornení uložiť poriadkovú pokutu do 500,- Kčs.

Arbitrážne pojednávanie

§ 30

(1) Hospodársky spor prejednáva arbiter spolu so zástupcami organizácií, medzi ktorými vznikol, a vedie pojednávanie tak, aby sa spoločne dohodlo riešenie, ktoré je v súlade s celospoločenskými záujmami. Ak sa organizácie dohodnú, arbiter dohodu schváli. Ak by však ich dohoda bola v rozpore s právnymi predpismi, zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, alebo ak sa organizácie nedohodnú, rozhodne hospodársky spor arbiter sám. Schválená dohoda má účinky rozhodnutia sporu. Hospodársky spor so zložitou problematikou môžu prejednať a rozhodnúť niekoľkí arbitri, z ktorých jeden predsedá.

(2) Ak treba, aby pracovníci socialistickej organizácie boli oboznámení s výsledkami arbitrážneho konania, najmä s významom zabezpečenia určitej úlohy alebo s následkami porušovania zmluvnej disciplíny, vykonáva sa arbitrážne pojednávanie priamo na pracovisku.

§ 31

(1) Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje spory, ak sú pre to závažné dôvody, podľa určenia vedúceho arbitráže v trojčlennej alebo päťčlennej arbitrážnej komisii.

(2) Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi, prípadne s vedúcimi pracovníkmi organizácií vymenúva podľa jednotlivých odborov činnosti, z radov vynikajúcich pracovníkov, najmä zlepšovateľov a členov brigád socialistickej práce, navrhnutých Ústrednou radou odborov pracovníkov, ktorých bude Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky povolávať za členov arbitrážnych komisii. Obdobne vedúci ostatných orgánov hospodárskej arbitráže vymenúva na návrh krajskej odborovej rady (u krajských štátnych arbitráží) alebo ústredného výboru príslušného odborového sväzu (u rezortných a družstevných arbitráží) pracovníkov, ktorých budú tieto hospodárske arbitráže povolávať za členov arbitrážnych komisii.

(3) Arbitrážna komisia vykoná arbitrážne pojednávanie, ktoré vedie ako jej predseda arbiter. Členovia komisie majú právo klásť otázky, vyjadrovať sa a robiť návrhy. Komisia rozhoduje väčšinou hlasov.

(4) Členom arbitrážnych komisií prislúcha náhrada za mzdu, ktorá im ušla vykonávaním tejto funkcie. Náhrada cestovných výdavkov prislúcha členovi arbitrážnej komisie primerane podľa platných predpisov o náhradách cestovných výdavkov. Náhradu členom arbitrážnej komisie poskytuje ich zamestnávateľ.

§ 31a

(1) Hospodárske spory uvedené v § 2a na Štátnej arbitráži ČSSR prerokúva a rozhoduje arbitrážna komisia zložená z vedúceho pracovníka Štátnej arbitráže ČSSR a vedúcich pracovníkov odborných ústredných orgánov vlády. Týchto členov vymenúva hlavný arbiter ČSSR po dohode s vedúcim príslušného ústredného orgánu.

(2) Na rezortných arbitrážach prerokúvajú a rozhodujú spory uvedené v § 2a komisie zložené z vedúceho rezortnej arbitráže a z dvoch ďalších členov určených vedúcim ústredného orgánu, pri ktorom je rezortná arbitráž zriadená.

(3) Ak poverí hlavný arbiter ČSSR rozhodovaním sporu medzi národným výborom a ním riadenou organizáciou komisiu pri krajskej štátnej arbitráži, určí jej zloženie obdobným spôsobom hlavný arbiter ČSSR a predseda krajského národného výboru.

§ 32

Za účelom posilnenia demokratických zásad môže jednotlivé hospodárske spory prejednať a rozhodnúť aj rozhodca, ktorého si zvolia zúčastnené organizácie pre určitý spor. Pravidlá o prejednávaní a rozhodovaní sporov rozhodcami vydá v súlade so zásadami tohto zákona hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

§ 33

Hospodárska arbitráž dbá o sústavné zvyšovanie účinnosti práce arbitrážnych komisií i rozhodcov a napomáha rozvíjaniu ďalších foriem účasti pracujúcich na činnosti arbitráže.

§ 34

Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje predzmluvné spory do 15 dní, ostatné hospodárske spory do 30 dní od začatia arbitrážneho konania. Vedúci hospodárskej arbitráže môže v odôvodnených prípadoch tieto lehoty predĺžiť.

Rozhodnutie

§ 35

(1) Arbitrážne rozhodnutie obsahuje arbitrážny výrok a jeho odôvodnenie.

(2) Z odôvodnenia musí byť zrejmý skutkový stav, z ktorého rozhodnutie vychádza, a ako boli hodnotené dôkazy. Odôvodnenie musí byť presvedčivé, aby z neho bola zrejmá správnosť rozhodnutia, aby upevňovalo vzájomnú spoluprácu socialistických organizácií a vychovávalo ich k disciplinovanému a dobrovoľnému plneniu ich povinností.

(3) Arbitrážne rozhodnutie má plne vyriešiť celý predmet hospodárskeho sporu. Ak je to účelné, môže hospodárska arbitráž rozhodnúť o niektorej časti konania osobitne. Rozhodnutie musí presne vymedziť povinnosti, ktoré ukladá. Môže uložiť aj povinnosť oboznámiť s výsledkom prejednávania a rozhodnutia sporu kolektív pracujúcich organizácie.

§ 36

Arbitrážne rozhodnutie je konečné a niet proti nemu opravný prostriedok. Vyhlasuje sa spravidla hneď po skončení arbitrážneho pojednávania. Rozhodnutie nadobúda právoplatnosť doručením. Ak je nebezpečenstvo z omeškania, môže arbiter, ak sú prítomní zástupcovia organizácií, určiť, že rozhodnutie nadobúda právoplatnosť už jeho vyhlásením.

§ 37

(1) V majetkových sporoch do 50 000 Kčs môže arbiter rozhodnúť spor aj bez arbitrážneho pojednávania, a to na základe písomných tvrdení strán a predložených dôkazov, prípadne vykonaného vyšetrenia. Celkom výnimočne možno takto rozhodnúť aj v ostatných majetkových a iných hospodárskych sporoch, ak je týmto spôsobom predmet sporu plne objasnený.

(2) Hospodárska arbitráž môže vykonať arbitrážne pojednávanie a rozhodnúť aj v neprítomnosti organizácií, medzi ktorými je spor, ak boli o arbitrážnom pojednávaní vopred upovedomené.

§ 38

Arbitrážny platobný rozkaz

(1) Na návrh alebo podľa vlastnej úvahy môže hospodárska arbitráž rozhodnúť spor o peňažnú pohľadávku do 20 000 Kčs arbitrážnym platobným rozkazom vydaným bez vypočutia organizácie, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje. Arbitrážnym platobným rozkazom sa prikazuje organizácii, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, aby zaplatila žiadateľovi peňažnú sumu v ňom uvedenú alebo, aby podala u hospodárskej arbitráže písomne odôvodnené námietky a súčasne zaslala ich rovnopis žiadateľovi.

(2) Námietky proti arbitrážnemu platobnému rozkazu sa musia hospodárskej arbitráži podať do 15 dní od jeho doručenia.

(3) Hospodárska arbitráž odmietne námietky, ak boli podané oneskorene alebo ak nie sú v nich uvedené dôvody.

(4) Ak nepodá organizácia, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, námietky alebo ak arbitráž podľa odseku 3 námietky odmietla, má arbitrážny platobný rozkaz právne účinky rozhodnutia.

(5) Ak boli včas podané námietky s uvedením dôvodov, zrušuje sa tým arbitrážny platobný rozkaz v napadnutej časti. Hospodárska arbitráž potom postupuje podľa ustanovení o arbitrážnom pojednávaní.

Splnenie rozhodnutia

§ 39

Organizácie sú povinné splniť arbitrážne rozhodnutie v lehote v ňom určenej, a ak nebola lehota určená, do 15 dní odo dňa, keď rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Uplynutím tejto lehoty stáva sa rozhodnutie vykonateľným. Na žiadosť vyznačí hospodárska arbitráž vykonateľnosť doložkou na rozhodnutie.

§ 40

(1) Rozhodnutie, ukladajúce organizácii peňažné plnenie, vrátane pokút, poplatkov a odvodov do štátneho rozpočtu, ktoré nebolo v lehote uvedenej v § 39 splnené, sa vykonáva odpísaním z účtu povinnej strany u peňažného ústavu podľa osobitných predpisov.

(2) Rozhodnutie, ukladajúce organizácii nepeňažné plnenie, môže hospodárska arbitráž vynucovať poriadkovými pokutami až do výšky 100 000 Kčs.

(3) Rozhodnutie je možné vykonať, len ak požiada oprávnená organizácia o jeho výkon, do jedného roku od uplynutia lehoty určenej na plnenie, a ak nie je lehota určená, do jedného roku od právoplatnosti rozhodnutia; inak jej právo zaniká. To platí aj vtedy, ak ide o hospodárske spory, ktoré rozhodujú sudy alebo iné orgány (§ 2 ods. 3).

Preskúmanie arbitrážneho rozhodnutia**§ 41****Rozhodnutie štátnej arbitráže**

(1) Ak boli rozhodnutím štátnej arbitráže porušené právne predpisy alebo zásady hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, môže hlavný arbiter Československej socialistickej republiky na návrh alebo z vlastného podnetu do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutie zmeniť alebo zrušiť a prikázať spor na nové prejednanie alebo môže urobiť iné opatrenie. Ak sú pre to zvlášť naliehavé dôvody, môže tak urobiť výnimočne i po tejto lehote.

(2) Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky môže poveriť vedúcich krajských štátnych arbitráží preskúmaním rozhodnutí (odsek 1) v určitých sporoch.

(3) Návrh, aby hlavný arbiter Československej socialistickej republiky použil svoje právo podľa odseku 1, môže organizácia podať do 15 dní od doručenia rozhodnutia. Podáva ho u štátnej arbitráže, ktorá rozhodla. Návrh musí byť podpísaný vedúcim organizácie alebo jeho štatutárnym zástupcom a jeho rovnopis musí byť súčasne zaslaný druhej organizácii. K návrhu na preskúmanie navrhovateľ pripojí potrebné doklady a doklad o zaplatení arbitrážneho poplatku za preskúmanie rozhodnutia.

(4) Ak ide o rozhodnutie medzi organizáciami, z ktorých aspoň jedna je riadená národným výborom, môže návrh, aby hlavný arbiter Československej socialistickej republiky použil svoje právo podľa odseku 1, urobiť aj rada alebo komisia príslušného národného výboru.

(5) Ustanovenie prvého odseku nemožno použiť, ak sa zúčastní na rozhodovaní sporu uvedeného v § 2a hlavný arbiter ČSSR. V takom prípade sa postupuje podľa § 42 s tým, že návrh môže podať aj vedúci organizácie. Rozhodnutie rezortnej arbitráže v spore uvedenom v § 2a môže zrušiť alebo inak zmeniť iba vedúci ústredného orgánu, pri ktorom je rezortná arbitráž zriadená.

§ 42**Rozhodnutie hlavného arbitra Československej socialistickej republiky**

Na návrh príslušného ministra alebo príslušnej rady krajského národného výboru môže vláda z dôvodov uvedených v § 41 ods. 1 zrušiť rozhodnutie hlavného arbitra Československej socialistickej republiky, pokiaľ tento návrhu sám nevyhoví. To platí obdobne aj o rozhodnutí vedúceho krajskej štátnej arbitráže (§ 41 ods. 2) s tým, že návrhu môže vyhovieť aj hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

§ 43**Rozhodnutie rezortnej a družstevnej arbitráže**

(1) Pre preskúmanie rozhodnutí rezortnej a družstevnej arbitráže platia obdobne ustanovenia § 41 ods. 1 a 3. Rozhodnutia preskúma vedúci arbitráže. Rozhodnutia vedúceho rezortnej arbitráže preskúma minister, rozhodnutie vedúceho družstevnej arbitráže predseda predstavenstva príslušného družstevného sväzu, pokiaľ vedúci arbitráže sám nevyhoví návrhu na preskúmanie.

(2) Z dôvodov uvedených v § 41 ods. 1 môže hlavný arbirer Československej socialistickej republiky navrhnúť príslušnému ministrovi alebo predsedovi predstavenstva družstevného sväzu zmenu alebo zrušenie rozhodnutia vedúceho rezortnej, prípadne družstevnej arbitráže; vedúci arbitráže môže tomuto návrhu sám vyhovieť.

Štvrtá časť**Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia****Spoločné ustanovenia****§ 44****Arbitrážne poplatky**

Za konanie pred orgánmi hospodárskej arbitráže a za preskúmanie rozhodnutia na návrh organizácie sa platí arbitrážny poplatok podľa predpisov vydaných ministrom financií v dohode s hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky.*)

§ 45**Oznamovanie závad**

(1) Hospodárska arbitráž je povinná upozorňovať príslušné orgány, najmä vedúcich socialistických organizácií, prípadne im nadriadených orgánov na podstatné závady, ktoré vyšli najavo pri výkone arbitrážnej činnosti (signalizácia).

(2) Ten, kto bol takto upozornený, je povinný do 30 dní, ak nebola určená iná lehota, odpovedať a v odpovedi oznámiť, čo zariadil na odstránenie závady alebo podať žiadané vysvetlenie.

§ 46**Zovšeobecňovanie poznatkov**

Hospodárska arbitráž je povinná sústavne skúmať príčiny závad a zovšeobecňovať poznatky z arbitrážnej činnosti. O výsledkoch tejto činnosti je povinná príslušným orgánom podať zprávy s prípadnými návrhmi všeobecných opatrení na odstránenie závad.

§ 47**Počítanie lehôt**

Lehota pre podanie a pre všetky ostatné prejavy organizácií je zachovaná, ak písomnosť najneskoršie posledný deň lehoty došla hospodárskej arbitráži alebo bola podaná doporučené na poštu. Ak prípadne posledný deň lehoty na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň.

Prechodné a záverečné ustanovenia**§ 48**

Arbitrážne orgány zriadené podľa doterajších predpisov sa považujú za orgány zriadené podľa tohto zákona. Pre ich organizačné začlenenie, príslušnosť a pre konanie pred nimi však platí tento zákon.

§ 49

(1) Arbitrážne orgány a sudy dokončia spory začaté u nich pred účinnosťou tohto zákona, i keby podľa jeho ustanovení tieto spory do ich právomoci alebo príslušnosti už nepatrili.

(2) V sporoch, ktoré podľa tohto zákona hospodárska arbitráž nerozhoduje a rozhodujú ich sudy (§ 2 ods. 2, prípadne 3 a § 3), sú organizácie, medzi ktorými takýto spor je, spôsobilé byť účastníkom konania pred súdmi.

(3) Právomoc v hospodárskych sporoch, v ktorých je aspoň jednou zo strán jednotné roľnícke družstvo (s výnimkou hospodárskych sporov podľa zákonného opatrenia č. 80/1962 Zb. o rozšírení pôsobnosti orgánov štátnej arbitráže na spory na úseku stavebnej investičnej výstavby JRD) a v hospodárskych sporoch o náhradu škody, súvisiacej s prevádzkou dopravných prostriedkov (vrátane sporov z regresných nárokov) prejde však na hospodársku arbitráž až dňom, ktorý určí vláda. Do tohto dňa rozhodujú tieto spory podľa doterajších predpisov sudy, prípadne okresné národné výbory.

§ 50

Všetky orgány i pracovníci akokoľvek činní v arbitrážnom konaní sú povinní urobiť všetky opatrenia potrebné na to, aby sa štátne, hospodárske a služobné tajomstvo zachovalo.

§ 51

Zrušujú sa
vyhláška hlavného arbitra Československej socialistickej republiky č. 147/1957 Ú.l. (Ú.v.), ktorou sa vydáva arbitrážny poriadok,
vyhláška ministerstiev spravodlivosti a financií č. 149/1957 Ú.l. (Ú.v.) o výkone arbitrážnych rozhodnutí,
vyhláška hlavného arbitra Československej socialistickej republiky č. 140/1960 Zb. o poverení rozhodovaním niektorých sporov patriacich pred Štátnu arbitráž Československej socialistickej republiky v znení predpisov ju meniacich a doplňujúcich a
predpisy o rezortných (družstevných) arbitrážach vydané príslušnými ministrami (ústrednými sväzmi družstiev).

§ 52

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1963.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

- *) Zák. č. 47/1959 Zb. o úprave právnych pomerov znalcov a tlmočníkov.
- *) Teraz platí nariadenie ministra financií č. 78/1958 Zb., ktorým sa určujú arbitrážne poplatky.
- *) § 14 ods. 2 a § 89 vládneho nariadenia č. 100/1966 Zb. o plánovitom riadení národného hospodárstva.

